

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.

ΕΠΕΙΔΗ ὅσα ἔπραξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἔπραξεν αὐτά, ἵνα ἡμεῖς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἔχοντες καθ' ἑν τῶν αὐτοῦ ἔργων, ἀκολουθῶμεν τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ ἢ σήμερον ἀναγνωσθεῖσα τύπος ἐστὶ τῆς προσευχῆς ἡμῶν καὶ ὑπογραμμὸς καὶ παράδειγμα τέλειον καὶ ἅγιον. Ἐὰν σοχασθῆς ταύτην τὴν προσευχὴν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὡς ἄνθρωπος προσέφερε πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ, βλέπεις τρία πράγματα, δοξολογίαν, εὐχαριστίαν, δέησιν· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς δοξολογίας, « Ἰνα, λέγει, καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε »· ἔπειτα κηρύττων τὰς τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίας, προσφέρει τὴν εὐχαριστίαν, λέγων, « Ἐδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός »· μετὰ δὲ

ταῦτα ἐπιφέρει τὴν δέησιν οὐ μόνον ὑπὲρ αὐτοῦ « Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ », ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· « Ἐγὼ ὑπὲρ αὐτῶν ἐρωτῶ », καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν· « Οὐ περὶ τούτων δὲ μόνον ἐρωτῶ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ ». Τὰ αὐτὰ δὲ τῆς προσευχῆς εἶδη βλέπομεν καὶ εἰς τοὺς ψαλμοὺς τοῦ προφητᾶνακτος· διότι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε μὲν ψάλλων, δοξολογεῖ « Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου »· ἄλλοτε δὲ εὐχαριστεῖ « Ὑψώσω σε, Κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με »· καὶ ἄλλοτε παρακαλεῖ· Ἐλέησόν με, ὁ θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου ». Κατὰ δὲ τὸ παράδειγμα τῆς προφητικῆς ψαλμωδίας καὶ τῆς δεσποτικῆς προσευχῆς συνέγραψε

1. Πέτρ.
2, 25.

ἰωάν. 17,
1.

αὐτ. 2.

αὐτ. 1.

αὐτ. 2.

αὐτ. 20.

ψαλ. 131.

1.

αὐτ. 29.

1.

αὐτ. 59.

1.

καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησία πάσας τὰς προσευχὰς αὐτῆς.

Καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸν θεὸν δοξολογία καὶ ἡ εὐχαριστία εἰσὶ χρέος ἀπαραίτητον· ἡ δὲ δέησις ἐστὶν ἀναγκαία καὶ ἀφευκτος. Ὄταν δε ἡμεῖς καὶ τὴν δοξολογίαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὰς ἰκεσίας ἡμῶν προσφέρωμεν εἰς τὸν θεόν, ἡγουν ὅταν προσευχώμεθα, τότε οὐ μόνον τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην ὠφέλειαν κερδαίνομεν.

Ἡσ. 40,
22.

Γεν. 1,
14.

Τίς ἔστησε τὸν οὐρανὸν ὡς καμάραν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς σου, καὶ τὴν γῆν ὡς βᾶσιν ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου, καὶ τὴν θάλασσαν ὡς γέφυραν τῆς ἐκ τόπου εἰς τόπον εὐκολωτέρας μεταβάσεώς σου; Τίς ὥρισε τὸν ἥλιον εἰς φαῦσιν τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς φῶτισμα τῆς νυκτός, ὡς λαμπάδας ἀναγκαίας πρὸς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου; Τίς ἐξέχεε τὸν ἀέρα πρὸς ἀναπνοὴν σου, τὸ πῦρ πρὸς θερμασίαν σου, τὸ ὕδωρ πρὸς δροσισμόν σου; Τίς ἐδημιούργησε τόσα ζῶα πρὸς ὑπηρεσίαν σου, τόσοὺς καρποὺς πρὸς τροφήν σου, τόσα ἄνθη πρὸς εὐφροσύνην σου; Τίς ἐποίησέ σοι τὸ σῶμα, καὶ ἔπλασε τὴν ψυχὴν σου, καὶ κατέστησέ σε ζῶον λογικὸν πάντων τῶν ἐπιγείων τιμιώτερον; Τίς ἔδωκέ σοι ὄμματα καὶ βλέπεις, ἀκοήν καὶ ἀκούεις, σῆμα καὶ λαλεῖς, χεῖρας καὶ ἐργάζεσαι, πόδας καὶ περιπατεῖς; Τίς ἔδωκέ σοι νοῦν, καὶ συλλογίζεσαι, διακριτικόν, καὶ κρίνεις, φρονεῖς, καὶ διευθύνεσαι; Τίς ὑπέταξεν « ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου » πρόβατα, καὶ βόας ἀπίνας, ἔτι δὲ καὶ « τὰ κτήνη τοῦ πεδίου, τὰ πετεινὰ τοῦ

Ψαλ. 8,
6, 7, 8.

» οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης; » Πόθεν ἔχεις τὴν τροφήν, τὸ ἱμάτιον, τὴν ὑγίαν τὴν κίνησιν, τὴν ζωὴν, τὴν ἀναπνοήν; Ποῖος θεὸς ὢν, ἐγένετο ἄνθρωπος, ἵνα καταστήσῃ σε θεόν· ἔπαθεν εἰς τὴν γῆν, ἵνα ἀναβιδιάσῃ σε εἰς τὸν οὐρανόν· ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, ἵνα ζωοποιήσῃ σε, καὶ χαρίσῃται σοι τὴν βασιλείαν τὴν αἰώνιον; Οὐδεὶς ἄλλος εἰμὴ εἷς ὁ θεός. Ὄταν ταῦτα συλλογίζώμεθα, ἀδύνατον ἐστὶ, καὶ ὀλίγην, καὶ μικρὰν ἔχωμεν αἴσθησιν, τὸ νὰ μὴ γνωρίσωμεν, ὅτι ἄμετρον ἔχομεν χρέος, « ἵνα ἀδιαλείπτως », ὡς λέγει ὁ θε- 1. Θεσσ. σπέσιος Παῦλος, προσευχόμενοι ψάλλωμεν 5. 17, 18. δοξολογίας « καὶ ἐν παντὶ » προσφέρωμεν εὐχαριστηρίους ὕμνους πρὸς τὸν πανυπεράγαθον δεσπότηρα τῶν τοσοῦτων ἀγαθῶν.

Ἐγνώρισαν τοῦτο τὸ χρέος πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος δίκαιοι· πρῶτον οἱ πρὸ τοῦ νόμου· ὅθεν πρῶτος ὁ Ἄβελ δοξάζει καὶ εὐχαριστίαν προσφέρει εἰς τὸν θεόν, θυσίας « Ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων 1. Γεν. 4, 4. « αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν στεάτων αὐτῶν » μετὰ τὸν Ἄβελ ὁ Ἐνῶς πλήρης ἐλπίδος, 4. αὐτ. 4, 26. ἐπικαλούμενος τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα, δοξάζει καὶ εὐχαριστεῖ αὐτῷ· μετὰ τὸν Ἐνῶς ὁ Νῶς δοξολογεῖ καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ, προσφέρων αὐτῷ θυσίαν « Ἀπὸ πάντων τῶν 3. αὐτ. 3, 20. » κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων » τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν ». Καὶ ὁ Ἄβρααμ δὲ εἰς δοξολογίαν καὶ εὐχαριστίαν 12. αὐτ. 12, 8. θεοῦ οἰκοδομήσας θυσιαστήριον, προσηύξατο καὶ ἐπεκαλέσθη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἰσαὰκ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ὁ δὲ 26. Γεν. 26, 25. πατριάρχης Ἰακώβ « Ἐσησε στήλην, καὶ 28. αὐτ. 28, 18, 20. » ἐπέχεεν ἔλαιον, καὶ ἠΐσατο εὐχὴν ».

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ ταῦτα ἠμέλησαν οἱ ἄνθρωποι τοῦτο τὸ θεῖον ἔργον, διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ θεὸς εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος καταβάς, ἔδωκε τοῦ νόμου τὰς πλάκας, τότε ἐνομοθέτησε τὰς διαφόρους θυσίας, τὴν ὀλόκαυτον, τὴν τοῦ σωτηρίου, τὴν περὶ ἀμαρτίας, τὴν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, τὴν περὶ ἀκουσίων, τὴν περὶ ζηλοτυπίας, τὴν περὶ σαββάτου, τὴν περὶ νομηνίας· ἔτι δὲ διώρισεν, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ δῶρα, δόματα, καρπώματα. Καὶ ἄλλας μὲν τούτων τῶν θυσιῶν προσέφερον εἰς δοξολογίαν θεοῦ, ἄλλας δὲ εἰς ἰκεσίαν καὶ δέησιν ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν· τὰ δὲ δῶρα, καὶ τὰ δόματα, καὶ καρπώματα εἰς εὐχαριστίαν τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ. Διὰ τούτων δὲ πάντων προέτρεπεν ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ προσεύχωνται συνεχῶς. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ νόμου ἡ αἴσθησις μόνη, παριστῶσα τὰς τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εὐεργεσίας, ἔπειθεν αὐτὸν πρὸς τὸ ἔργον τῆς προσευχῆς· μετὰ δὲ τὸν νόμον οὐ μόνον ἡ αἴσθησις, ἀλλὰ καὶ ὁ νόμος διήγειρεν αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου τοῦ χρέους. Ὁθεν μετὰ τὸν νόμον κῆξήσε τῆς προσευχῆς τὸ χρέος· διότι, ὅταν ἡ αἴσθησις ἐκοιμάτο, ἐξύπνει αὐτὸν τοῦ νόμου ἢ φωνῆ.

Ἀλλὰ παρήλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου, καὶ ἦλθεν ἡ ἀλήθεια τῆς χάριτος· ἔπαυσαν πᾶσαι αἱ ζωοθυσίαι· μία μόνη θυσία ἐνομοθετήθη, ἡ ἀναίμακτος, ἡ θυσία τῆς αἰνέσεως, τῆς εὐχαριστίας, τῆς δεήσεως, ἡ θυσία, λέγω, τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' αὐτῆς ὑμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, προσκυνοῦμεν, δοξολογοῦμεν, εὐχαριστοῦμεν, λατρεύομεν

καὶ δεόμεθα τῷ θεῷ ἡμῶν. Ἦλθεν ἡ χάρις, ἦλθεν ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου· αὐτὸς πρῶτον μὲν διὰ λόγου ἐνομοθέτησε τῆς προσευχῆς τὸ ἔργον, « Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε », Ματ. 26 41. διδάξας ἡμᾶς καὶ τῆς προσευχῆς τὸν τρόπον· « Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ αὐτ. 6 6. » ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, » πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τῆς προσευχῆς τὰ λόγια· « Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς »· ἔπειτα αὐτ. 9 2. δέ, ἵνα περισσότερο πείσῃ, καὶ ἐμπράκτως προσευχήθη, καὶ ὡς θεὸς χρεῖαν οὐκ εἶχε προσευχῆς, πότε μὲν μόνος ἀναβαίνων εἰς τὸ ὄρος καὶ προσευχόμενος, πότε δὲ ἐν τό- αὐτ. 14 23. πῳ τινί, ἄλλοτε δὲ εἰς τὴν Βηθανίαν, ἄλλο- Λουκ. 11 1. τε προελθὼν μικρὸν, καὶ πίπτων ἐπὶ πρόσ- Ιωάν. 11 41. ωπον αὐτοῦ, καὶ ἄλλοτε « Θεὸς τὰ γόνατα »· Ματ. 26 30. καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους Λουκ. 22 41. αὐτοῦ « Ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς Ιωάν. 17 1. » τὸν οὐρανὸν » προσευχήθη ὁμοίως καὶ ὅτε ἐκρέματο ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ, « Πάτερ, εἶπεν, ἄφες αὐτοῖς »· καὶ Λουκ. 23 34. ἕως ἐσχάτης δὲ ἀναπνοῆς αὐτοῦ προσευχήθη, καὶ μετὰ τῶν λόγων τῆς προσευχῆς εἰς τὸ στόμα, « Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρα- αὐτ. 46 » θήσομαι τὸ πνεῦμά μου », ἐξέπνευσε. Ταῦτα δὲ πάντα εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀνέβη- αὐτ. 46 βασαν τῆς προσευχῆς τὸ χρέος, ὥστε πρεπόντως λέγομεν, ὅτι αὐτὸ ὑπερέχει πᾶν ἄλλο χριστιανικὸν χρέος.

Πολλοὶ καταφρονοῦσι τὸ χρέος, ἀλλ' εἰς τὸ χρέος προστίθεται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς προσευχῆς. Εἰς πᾶσαν λίψιν καὶ συμφορὰν ποῦ ὑφοῦμεν τὰς χεῖρας ἡμῶν; εἰς τὸν οὐρανὸν· εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν καὶ δυσυχίαν ποῦ αἴρομεν τρόμμιατα; εἰς τὸν οὐρανὸν·

εἰς καιρὸν κινδύνου ποῖον ἐπικαλούμεθα; τὸν θεόν· καὶ τί κραυγάζομεν; Κύριε, σῶσόν με· ἐὰν ἐργάζουμαι τὴν ἀρετὴν, ἐπειδὴ οὐδὲν ἀγαθὸν ἔργον δύνασαι ποιεῖν χωρὶς τοῦ θεοῦ, αὐτὸς δὲ ἐστίν, ὅστις καὶ τὴν θέλησίν σου ἐνισχύει, καὶ τὴν ἐργασίαν σου κατευοδοῖ, ἀνάγκην ἔχεις, ἵνα παρακαλέσῃς αὐτόν, ὅπως στήσῃ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀρετῆς τοὺς πόδας σου, καὶ κατευθύνῃ τὰ διαδήματά σου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀγαθοεργίας· ἐὰν δὲ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀμαρτίας κατάκησαι, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἄλλος, εἰμὴ εἷς ὁ θεὸς δύναται ἀναστήσαι σε, πρέπει σοι, ἵνα εἰς αὐτὸν προστρέξῃς καὶ ζητήσῃς τὸ ἔλεος αὐτοῦ· χωρὶς προσευχῆς οὐδὲ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν λαμβάνομεν, οὐδὲ μυστήρια τελειοῦμεν, οὐδὲ βοηθείας καὶ χαρίσματος θεοῦ ἀξιούμεθα.

Βλέπε δὲ πόσον διαφέρουσι τὰ περιστατικά τῆς πρὸς τὸν θεὸν δεήσεως ἡμῶν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἰκεσίας· Εἰς τοὺς ἄρχοντας οὐ δύναται νὰ πλησιάσῃ ὁ καθεὶς· ὁ πλούσιος μόνον, ὁ ἐνδοξος, ὁ ἀξιωματικός, ὁ σοφὸς πλησιάζει καὶ παρακαλεῖ τὸν ἄρχοντα, καὶ τοῦτο οὐχ ὅταν αὐτὸς ἔχῃ ἀνάγκην καὶ θέλῃ, ἀλλ' ὅταν ὁ ἄρχων προαιρεθῇ καὶ εὐδοκήσῃ· εἰς τὸν θεὸν πλησιάζει ἐπίσης καὶ ὁ πλούσιος καὶ ὁ πτωχός, καὶ ὁ ἐνδοξος καὶ ὁ ἄδοξος, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ ἰδιώτης, καὶ ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἀμαθής, καὶ πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως ἄνθρωπος· πλησιάζει δὲ ὁ καθεὶς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ· πλησιάζει, ὅταν θέλῃ, καὶ παριστάμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ζητεῖ ὅ,τι θέλει. Ὁ ἄρχων φεύγει ὅσον δύναται, μάλιστα ἐὰν τύχῃ

σκληρὸς καὶ βαρύνωμος, τὸ ζήτημά σου, καὶ μετὰ βίας ἀκούει τὴν δεήσιν σου· ὁ θεὸς προστάττει, ἵνα ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ ὑπόσχεται νὰ δώσῃ τὰ ζητούμενα, « Αἰτεῖτε, λέγει, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζη- » τεῖτε καὶ εὐρήσετε· κρούετε καὶ ἀνοιγή- » σεται ὑμῖν »· παρὰ τοῦ ἄρχοντος ζητεῖς καὶ λαμβάνεις πολλάκις ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον σὲ βλάπτει, ἐπειδὴ οὐκ οἶδαμεν οἱ τάλανες τί ζητοῦμεν, ζητοῦμεν δὲ πολλάκις τὰ βλαβερά· παρὰ τοῦ θεοῦ ζητεῖς ὅ,τι θέλεις, λαμβάνεις δὲ πάντοτε ἐκεῖνο, ὅπερ συμφέρει σοι.

Ματ. 7, 7.

« Πάντα, λέγει ὁ θεός, ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε, ὅτι λαμβάνετε, » καὶ ἔσται ὑμῖν »· ἐὰν ἔχῃς πίστιν, εἴτι ἂν ζητήσῃς παρὰ τοῦ θεοῦ, λαμβάνεις·

Μάρκ. 11, 24.

« Ἡ Ἄννα προσηύξατο πρὸς Κύριον, καὶ » κλαίουσα ἔκλαυσε », ζητοῦσα παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὴν στειρώσιν αὐτῆς· ὁ δὲ θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τέκνον, τὸν προφήτην Σαμουὴλ· « Ὁ Ἰλίας προσευχῆ » προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ » ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ » μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ » ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλά- » στησε τὸν καρπὸν αὐτῆς »· ὁ Ἐλισσαῖος διὰ τῆς προσευχῆς ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς Σωμανίτιδος· ὁ Δανιὴλ ἔφραξε τῶν λεόντων τὰ στόματα· οἱ τρεῖς παῖδες ἔσβεσαν τοῦ πυρὸς τὴν δύναμιν.

1. Πασλ. 1, 10.

1. Βασίλ. 17, 18.

Ἄλλ' αὐτοὶ, λέγεις, ἦσαν ἅγιοι, καὶ διὰ τοῦτο εἰσήκουσεν αὐτοὺς ὁ θεός· ἀλλ' ὁ θεὸς εἰσακούει καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ὅταν μετὰ πίστεως καὶ μετανόιας παρακαλῶσιν αὐτόν· « Ἠμάρτηκα, λέγει ὁ Δαβὶδ, τῷ

2. Βασίλ. 12, 13.

» Κυρίω »· ὁ δὲ θεὸς διὰ τοῦ Νάθαν ἀποκρίνεται εὐθὺς πρὸς αὐτόν· « Καὶ Κύριος » παρεβίβασε τὸ ἀμάρτημά σου, οὐ μὴ » ἀποθάνῃς »· ὁ Μανασσῆς ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ ἄνομος προσήυξατο πρὸς τὸν θεόν· ὁ δὲ θεὸς εἰσακούει αὐτόν, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· « Καὶ ἐπή- » κουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐπήκουσε τῆς βοῆς » αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτόν εἰς Ἱερου- » σαλήμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ »· μία σύντομος δέησις· « Ὁ θεὸς ἰλάσθητί μοι » τῷ ἀμαρτωλῷ », ἐδικαίωσε τὸν τελώνην· μία φωνὴ παρακαλεστική, « Μνήσθητί » μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ » σου », εἰσήγαγε τὸν ληστήν εἰς τὸν παράδεισον.

2. Παρ.
33, 13.Λουκ. 18,
13.αὐτ. 23,
42.

Ἄλλ' ἐγώ, λέγεις, πολλάκις μετὰ πίστεως καὶ κατανώξεως προσευχηθεὶς καὶ ζητήσας παρὰ τοῦ θεοῦ τὸ ζήτημά μου, οὐδὲν ἔλαβον· ὅθεν εἰς μάτην προσεύχομαι. Οὐδεὶς οὐδὲ τὴν πίστιν σου ἐζυγοςτάτησεν, οὐδὲ τὰ δάκρυά σου ἐμέτρησεν, οὐδὲ τὴν προσευχὴν σου ἐξηρέυνησεν, ἵνα καταλάβῃ, ἐὰν ἦσαν τέλεια καὶ εἰς τὸν θεὸν πρέποντα καὶ εὐπρόσδεκτα. Πλὴν ἔστω νομίζω αὐτὰ τέλεια· ἀλλ' ἐὰν τὸ ζήτημά σου προξένει σοὶ βλάβην ἀντὶ ὠφελείας, ἤθελες ἄρά γε τότε, ἵνα εἰσακούσῃ ὁ θεὸς τὴν δέησίν σου; Ἡμεῖς βλέπομεν μόνον τὰ παρόντα, ἀγνοοῦμεν δὲ τὰ μέλλοντα· ὁ θεὸς ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐπίσης καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα· σὺ μὲν νομίζεις, ὅτι, ἐὰν λάβῃς τὸ ποθούμενον, ὠφελείσαι, ἐπειδὴ βλέπεις μόνον τὸ παρόν· ὁ δὲ θεὸς, ὅστις γνωρίζει καὶ τὸ μέλλον, βλέπει, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον

φαίνεται σοὶ ὠφέλιμον, ἔστι βλαβερώτατον, διὰ τοῦτο δὲ οὐκ εἰσακούει τὸ ζήτημά σου, οὐδὲ ἐκπληροῖ τὴν ἐπιθυμίαν σου· τὸ νήπιον ζητεῖ πολλάκις τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς χειρὸς σου, ἵνα χαροποιηθῇ καὶ παίξῃ· κρᾶζει, κλαίει, ζητεῖ τὴν μάχαιραν· ὅμως οὐδὲ τὰς φωνὰς αὐτοῦ ἀκούεις, οὐδὲ τὰ δάκρυα αὐτοῦ βλέπεις, διότι φοβεῖσαι, μήπως τραυματισθῇ καὶ φονεύσῃ ἑαυτό. Τοῦτο οὖν αὐτὸ ποιεῖ ὁ θεὸς μετὰ σοῦ, ὅταν ζητῆς παρ' αὐτοῦ τὰ βλάπτοντά σε· αὐτὸς οὐ φοβεῖται, ἀλλὰ βλέπει καὶ ἐντελῶς γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητεῖς παρ' αὐτοῦ, βλάπτει ἢ τὴν ψυχὴν σου ἢ τὴν ζωὴν σου ἢ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ· ὅθεν διὰ τοῦτο οὐκ εἰσακούει τὴν δέησίν σου, καὶ παρακαλῆς, καὶ κραυγᾶζης, καὶ κλαίης. Διὰ τοῦτο οὖν σὺ λέγεις, ὅτι μάτην προσεύχεσαι; διὰ τοῦτο σὺ ἀμελεῖς τὴν προσευχὴν; διὰ τοῦτο σὺ ἀμνημονεῖς τὸ ἀπαραίτητον χρέος σου;

Χριστιανοί, τὰ κτίσματα, ἢ αἰσθησις, ἢ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου συνήθεια, ὁ νόμος ὁ γραπτὸς, ὁ νόμος ὁ εὐαγγελικὸς, τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων, αἱ προσευχαὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ λόγος, ἢ ἀνάγκη, ἢ ὠφέλεια, ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τῆς προσευχῆς.

† Προσευχὴν δὲ λέγω τὴν προσευχὴν οὐχὶ τὴν ὑποκριτικὴν, ἀλλὰ τὴν ἀληθινὴν, οὐχὶ ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν λαλεῖ τὸ στόμα καὶ οὐκ ἀκούει ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ἐκείνην, ἣτις πρῶτον γεννᾶται καὶ περιθάλλεται εἰς τὸν νοῦν, ἔπειτα ἢ μένει ἐκεῖ ἢ καταβαίνει εἰς τὸ στόμα, καὶ προφέρεται διὰ τῆς γλώσσης· « Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, 1. Κορ.
14, 15.

» προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῷ τῷ
» πνεύματι, ψαλῷ δὲ καὶ τῷ νοί ». Πολὺ
διαφέρουσιν αἱ προσευχαὶ ἡμῶν ἀπὸ τῆς
προσευχῆς τῆς ἀληθινῆς.

Πολλοὶ ἔρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν,
ἵνα προσευχηθῶσιν· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα
φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸν δὲ νοῦν
αὐτῶν ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὸν οἶκον ἢ
εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὰς κοσμικὰς αὐ-
τῶν ὑποθέσεις· ἄλλοι προσεύχονται, καὶ
τὰ μὲν χεῖλη αὐτῶν λέγουσιν, « Ἄφες
» ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς
» ἀφίμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν », ὁ δὲ
νοῦς μελετᾷ τὸ πῶς νὰ βιάσῃ τὸν χρεω-
φειλέτην, καὶ πῶς νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐχ-
θρὸν αὐτοῦ· τὸ μὲν στόμα παρακαλεῖ καὶ
λέγει, « Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονη-
» ροῦ », ἡ δὲ ψυχὴ συλλογίζεται πῶς νὰ
ἐκτελέσῃ τὰ πονηρὰ ἔργα τοῦ διαδόλου·
« Καρδίαν καραρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς »
κραυγάζει τὸ στόμα· ἡ δὲ καρδία ἐξερευ-
γεται τὰς ἀκαθαρσίας τῆς ἀμαρτίας· Τοι-
αύτη δὲ προσευχὴ οὐκ ἔστι προσευχὴ,
ἀλλὰ καπνὸς δυσώδης καὶ ἀποτρόπαιος·
αὐτὴ ἢ προσευχὴ ἐστὶν ἐκείνη, περὶ ἧς ὁ
ἅγιος τοῦ θεοῦ προφήτης εἶπε, « Καὶ ἡ
» προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἀμαρτίαν ».

Ἀκούσατε, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, τῆς
φωνῆς Κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἣτις διδά-
σκει ἡμᾶς τὸν τρόπον τῆς ἀληθινῆς προ-
σευχῆς· « Σὺ δέ, λέγει, ὅταν προσεύχη,
» εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας
» τὴν θύραν σου, πρόσσευξαι τῷ πατρὶ σου
» τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ ». Ταῦτα διδάσκουσι
τὴν προσευχὴν τὴν ἀπόκρυφον· ἡ δὲ ἀπό-
κρυφος προσευχὴ γίνεται οὐχ ὅταν εἰσέλ-

θῆς εἰς τὸ ὑλικὸν ταμιεῖον τοῦ οἴκου σου,
οὐδὲ ὅταν κλείσῃς τὰς ὑλικὰς αὐτοῦ θύρας·
διότι καὶ τότε παρατηροῦσί σε οἱ ἄνθρω-
ποι· ἀλλ' ὅταν, κλείσας τὴν θύραν τῶν
σωματικῶν περισπασμῶν καὶ φροντίδων,
προσηλώσῃς ὅλον τὸν νοῦν σου εἰς τὸν θεόν·
Ἀλλὰ τίς δύναται, λέγεις, νὰ κατορθώσῃ
τοιούτον κατόρθωμα; θέλω, καὶ ἀγωνίζο-
μαι, ἵνα εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς
μένῃ ὁ νοῦς μου ἀσάλευτος καὶ εἰς τὸν θεόν
προσηλωμένος· ἀλλ' αὐτὸς ἔχει πτερά, αὐ-
τὸς διὰ παντός κινεῖται, μετὰ βίας μίαν
στιγμὴν ἴσταται, ἔπειτα εὐθὺς πετᾷ ἔνθεν
κακῆθεν, ἀναβαίνει, καταβαίνει, φεύγει,
τρέχει, φθάνει εἰς πάντα τόπον, κατανατᾷ
πολλάκις καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς πονηροὺς
διαλογισμούς· Τὸ ἔργον τοῦτο οὐκ ἔστι
τοσοῦτον δύσκολον, ὅσον φαίνεται· συμβου-
λεύει περὶ τούτου ὁ σοφὸς Σειράχ συμβου-
λήν, τὴν ὁποίαν ὅστις φυλάξῃ, ἐκεῖνος
προσεύχεται προσευχὴν εὐπρόσδεκτον τῷ
θεῷ καὶ εὐάρεστον, « Μὴ δευτερώσῃς, λέγει,
» λόγον ἐν προσευχῇ σου ». Ἴνα δὲ κατα-
νοήσῃς τί διδάσκει οὗτος ὁ ἅγιος διδάσκα-
λος, ἄκουσον· Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει δύο λό-
γους, τὸν ἐνδιάθετον καὶ τὸν προφορικόν·
τὸν ἐνδιάθετον γεννᾷ ὁ νοῦς, τὸν προφορι-
κὸν σχηματίζει τὸ στόμα· ὁ ἐνδιάθετος
ἐστὶ κρυπτὸς καὶ ἀνήκουστος, ὁ προφορικὸς
ἐστὶ φανερός καὶ ἀκουστός· ὅταν ὁ ἐνδιά-
θετος συμφωνῇ μετὰ τοῦ προφορικοῦ, ἡγουν
ὅταν ἐκεῖνο, ὅπερ συλλογίζεται ὁ νοῦς σου,
τοῦτο αὐτὸ λαλῇ καὶ τὸ στόμα σου, τότε
εἶς καὶ μόνος ἐστὶν ὁ λόγος σου· ὅταν δὲ
ἄλλος ὁ ἐνδιάθετος καὶ ἄλλος ὁ προφορικὸς,
ἡγουν ὅταν ἄλλο συλλογίζῃσαι, καὶ ἄλλο

Σειρ. 7,
14.

λαλήῃς, τότε δύο ἔχεις λόγους. Ἐὰν λοιπὸν ὅταν προσεύχησαι, τὸν λόγον, ὃν προφέρει τὸ στόμα σου, τὸν αὐτὸν συλλογίζεται καὶ ὁ νοῦς σου, τότε οὐ δευτεροῖς τὸν λόγον σου, ἐπειδὴ ἓνα λόγον ἔχεις καὶ τὸν αὐτὸν καὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὸ στόμα· ἐὰν δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς ἄλλο λαλήῃ τὸ στόμα σου καὶ ἄλλο συλλογίζεται ὁ νοῦς σου, τότε δευτεροῖς τὸν λόγον σου, ἐπειδὴ ἔχεις δύο λόγους, ἄλλον εἰς τὸ στόμα καὶ ἄλλον εἰς τὸν νοῦν. Ὅταν λοιπὸν προσεύχησαι, βάλλε προσοχὴν καὶ ἄκραν ἐπιμέλειαν, ἵνα ἀκούῃ τὸ ὠτίον σου, ὅσα ἐκφωνεῖ τὸ στόμα σου, καὶ αισθάνηται ἡ

ψυχὴ σου, ὅσα λαλεῖ ἡ γλῶσσά σου, καὶ συλλογίζεται ὁ νοῦς σου ἐκεῖνα, ὅσα λαλεῖ τὸ στόμα σου· τότε οὐδόλως δευτεροῖς τὸν λόγον σου, ἀλλ' εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν εἰς τὸ στόμα σου καὶ εἰς τὸν νοῦν σου. Τότε δὲ ἀληθῶς εἰσῆλθες εἰς τὸ ναμειὸν σου, καὶ ἐκλείσας τὴν θύραν σου· τότε ἀληθῶς ἡ προσευχή σου ἀναβαίνει ὡς θυμίαμα ἐνώπιον Κυρίου, καὶ καταβιβάζει οὐρανὸν ἐν τῶν ἁμαρτιῶν σου συγχώρησιν καὶ τὰ μεγάλα τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ χαρίσματα, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.